

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 69/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľ [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Romanom Tomanom, PhD., advokátom, Zelený raj 20, Nové Zámky, proti prípisu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Tost/14/2021 z 24. novembra 2021 a tomu predchádzajúcemu postupu a proti prípisom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Tost/57/2021 z 28. decembra 2021 a zo 17. januára 2021 a tomu predchádzajúcim postupom takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) prípismi a tomu predchádzajúcim postupmi najvyššieho súdu v súvislosti s jeho väzbou s tým, že žiada najvyššiemu súdu prikázať prepustiť ho z väzby na slobodu a priznať mu finančné zadost'učinenie 10 000 eur.

II.

2. Sťažovateľ bol uznesením Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „špecializovaný súd“) z 5. júla 2020 vzatý do väzby. Uznesením špecializovaného súdu z 15. marca 2021 bola podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku lehota trvania väzby sťažovateľa a spoluobvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] predĺžená do 1. júla 2021. Sťažnosť sťažovateľa a spoluobvinených [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] proti tomuto uzneseniu bola uznesením najvyššieho súdu z 23. marca 2021 zamietnutá. Na sťažovateľa a ďalších spoluobvinených bola 3. augusta 2021 podaná obžaloba. Sťažovateľ bol uznesením špecializovaného súdu z 18. augusta 2021 ponechaný vo väzbe.

II.1. Prípisy najvyššieho súdu z 24. novembra 2021 a tomu predchádzajúci postup:

3. Nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 288/2021-49 zo 14. októbra 2021 bolo vyslovené, že uznesením najvyššieho súdu z 23. marca 2021 bolo porušené základné právo podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy spoluobvineného sťažovateľa [REDAKOVANÉ] a uznesenie najvyššieho súdu z 23. marca 2021 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

4. V nadväznosti na to sa sťažovateľ podaním z 8. novembra 2021 na najvyššom súde domáhal, aby bol podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku vydaný príkaz na jeho prepustenie z väzby, čo odôvodnil tým, že zrušením uznesenia najvyššieho súdu z 23. marca 2021 nastal stav, že zákonnosť jeho väzby zostala založená len na uznesení špecializovaného súdu z 15. marca 2021, no len do 1. júla 2021, nie však do 1. septembra 2021, pretože uznesenie najvyššieho súdu z 23. marca 2021 bolo nálezom ústavného súdu zo 14. októbra 2021 zrušené. Preto do 18. augusta 2021, keď bolo po podaní obžaloby rozhodnuté o jeho ponechaní vo väzbe, nemá jeho väzba základ v žiadnom rozhodnutí. Keďže o väzbe možno rozhodovať len do budúcnosti, najvyšší súd po vrátení veci ústavným súdom na ďalšie konanie nemôže rozhodovať o jeho väzbe za dobu minulú, teda za dobu od 2. júla 2021 do 18. augusta 2021, a teda je jeho povinnosťou podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku vydať príkaz na jeho prepustenie z väzby, keďže táto je nezákonná v dôsledku neexistencie súdneho rozhodnutia o väzbe za dobu od 2. júla 2021 do 18. augusta 2021.

5. Ústavnou sťažnosťou namietaným prípisom z 24. novembra 2021 najvyšší súd sťažovateľovi oznámil, že jeho návrhu z 8. novembra 2021 nemožno vyhovieť, keďže nálezom bolo jeho rozhodnutie zrušené len v časti týkajúcej sa spoluobvineného, a nie vo vzťahu k nemu, výroky nálezu sú neoddeliteľné a z jeho odôvodnenia vyplýva, že k porušeniu práv spoluobvineného došlo tým, že nebol vypočutý aj k poslednému uzneseniu o vznesení obvinenia. Podľa najvyššieho súdu z výroku nálezu, ale ani z jeho odôvodnenia nie je možné vyvodiť záver, že by ústavný súd mal v úmysle zrušiť uznesenie najvyššieho súdu v celku, teda aj vo vzťahu k sťažovateľovi, a bolo by absurdné, že pre nevypočutie spoluobvineného je potrebné zrušiť rozhodnutie aj vo vzťahu k sťažovateľovi ako spoluobvinenému, ktorý vypočutý bol.

II.2. Prípisy najvyššieho súdu z 28. decembra 2021 a zo 17. januára 2021 a tomu predchádzajúci postup:

6. Nálezom ústavného súdu č. k. II. ÚS 367/2021-107 zo 16. decembra 2021 bolo vyslovené, že uznesením najvyššieho súdu z 23. marca 2021 bolo porušené základné právo podľa čl. 17 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo podľa čl. 5 ods. 1 a čl. 6 ods. 2 dohovoru a právo podľa čl. 48 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie spoluobvineného sťažovateľa [REDAKOVANÉ] a uznesenie najvyššieho súdu z 23. marca 2021 sa v časti výrokov vzťahujúcich sa na spoluobvineného sťažovateľa [REDAKOVANÉ] zrušuje a vec sa mu v zrušenej časti vracia na ďalšie konanie. Dôvodom vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 1 ústavy rozhodnutím najvyššieho súdu bolo, že najvyšší súd sa nedostatočne vysporiadal s námietkou spoluobvineného [REDAKOVANÉ] o tom, že na špecializovanom súde rozhodoval iný ako rozvrhom práce tohto súdu určený sudca. K zrušeniu uznesenia najvyššieho súdu a k vráteniu veci na ďalšie konanie ústavný súd uviedol, že vzhľadom na to, že rozhodnutie špecializovaného súdu z 15. marca 2021 predstavovalo neústavný zásah do osobnej slobody spoluobvineného sťažovateľa, iné rozhodnutie najvyššieho súdu po vrátení veci ako zrušenie tohto uznesenia špecializovaného súdu podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku bez vrátenia veci špecializovanému súdu neprichádza

do úvahy, keďže zrušenie tohto rozhodnutia je nevyhnutným predpokladom na to, aby si sťažovateľ mohol podľa podústavného práva uplatniť prípadné ďalšie nároky z dôvodu nezákonného pozbavenia osobnej slobody.

7. V nadväznosti na to sa sťažovateľ na najvyššom súde podaním z 23. decembra 2021 domáhal, aby najvyšší súd za použitia § 195 ods. 2 Trestného poriadku podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku zrušil uznesenie špecializovaného súdu z 15. marca 2021 v časti, ktorá sa ho týka, a podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku ho príkazom prepustil z väzby na slobodu. Argumentoval, že ústavný súd v náleze zo 16. decembra 2021 uviedol, že po vrátení veci najvyššiemu súdu iné rozhodnutie ako zrušenie uznesenia špecializovaného trestného súdu podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku bez vrátenia veci špecializovanému trestnému súdu neprichádza do úvahy a všeobecné súdy sa budú musieť vysporiadať s následkami vyplývajúcimi z nálezu a zohľadniť výrok o porušení práv spoluobvineného v kontexte toho, že zrušením uznesenia najvyššieho súdu z 23. marca 2021 a zrušením uznesenia špecializovaného súdu z 15. marca 2021 vo vzťahu k spoluobvinenému zaniká právny titul pozbavenia jeho osobnej slobody v období od 2. apríla 2021 do 18. augusta 2021. Z toho sťažovateľ vyvodil, že najvyšší súd má zrušiť uznesenie špecializovaného súdu z 15. marca 2021 nielen vo vzťahu k spoluobvinenému, ale za použitia § 195 ods. 2 Trestného poriadku aj vo vzťahu k sťažovateľovi, keď právo na rozhodnutie o zákonnosti väzby je inkorporované v práve na obhajobu, konkrétne v práve robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky (§ 34 ods. 1 veta druhá Trestného poriadku) vrátane práva vzniesť námietku zaujatosti sudcu rozhodujúceho o väzbe (§ 32 ods. 3 Trestného poriadku). Z toho sťažovateľ vyvodil, že dôsledkom nálezu ústavného súdu zo 16. decembra 2021 je stav, že zaniká právny titul pozbavenia jeho osobnej slobody v období od 2. apríla 2021 do 18. augusta 2021, o väzbe možno rozhodovať len do budúcnosti, a teda povinnosťou najvyššieho súdu podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku je príkazom ho z nezákonnej väzby prepustiť.

8. Ústavnou sťažnosťou namietaným prípisom z 28. decembra 2021 najvyšší súd sťažovateľovi oznámil, že návrh z 23. decembra 2021 bol odstúpený špecializovanému súdu, keď bol vyhodnotený ako jeho žiadosť o prepustenie z väzby. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným prípisom zo 17. januára 2022 sťažovateľovi oznámil, že jeho návrhu z 23. decembra 2021 nemožno vyhovieť a vzhľadom na namietanie porušenia zásady zákonného sudcu bol návrh posúdený ako žiadosť o prepustenie z väzby. Najvyšší súd k tomu uviedol, že ústavný súd vo výroku nálezu výslovne uviedol, že rozhodnutie najvyššieho súdu z 23. marca 2021 zrušuje v časti týkajúcej sa spoluobvineného, a preto nemôže predstavovať podklad pre príkaz na jeho prepustenie z väzby, keďže podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania a zákon o ústavnom súde ani nepočíta so zásadou beneficium cohaesionis. Aj keby takúto zásadu zákon o ústavnom súde obsahoval, jej aplikácia by musela byť zrejماً z výroku rozhodnutia ústavného súdu.

III.

III.1. Námetka porušenia základných práv prípisom najvyššieho súdu z 24. novembra 2021 a tomu predchádzajúcim postupom:

9. Sťažovateľ sa nestotožňuje so záverom najvyššieho súdu v prípise z 24. novembra 2021. Uznáva, že predpokladom zrušenia rozhodnutia ústavným súdom je konštatovanie porušenia základného práva, z čoho však nevyplýva, že by tieto výroky boli neoddeliteľné, keďže vyslovenie porušenia základného práva rozhodnutím je možné aj bez zrušenia rozhodnutia, čomu nasvedčujú nálezy, v ktorých ústavný súd zrušoval rozhodnutie o väzbe týkajúce sa viacerých obvinených, no obmedzil sa na jeho zrušenie len v časti týkajúcej sa sťažovateľa (napr. III. ÚS 220/04, II. ÚS 367/2021). To sa však v náleze zo 14. októbra 2021 nestalo. Podľa sťažovateľa najvyššiemu súdu neprináleží vykladať úmysel ústavného súdu a vzhľadom na materiálnu záväznosť nálezom je najvyšší súd jeho výrokmi viazaný a ak sa zrušujúci výrok nálezom neobmedzí na zrušenie spoločného výroku týkajúceho sa viacerých osôb len vo vzťahu ku konkrétnej osobe, zrušuje sa výrok ako celok. To platí o to viac, že nález zo 14. októbra 2021 sa týkal rozhodnutia zasahujúceho do práva na osobnú slobodu, keď princíp právnej istoty vylučuje akúkoľvek interpretáciu toho, čo bolo úmyslom ústavného súdu, keďže záväzným je výrok, a nie je jeho odôvodnenie. Podľa sťažovateľa po doručení nálezom mal teda najvyšší súd podľa § 362b ods. 1 Trestného poriadku pokračovať v tom štádiu trestného konania, ktoré bezprostredne predchádzalo vydaniu nálezom zrušeného uznesenia a rozhodnúť aj o jeho sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu.

10. Podľa sťažovateľa v dôsledku zrušenia uznesenia najvyššieho súdu z 23. marca 2021 a vrátení veci najvyššiemu súdu na ďalšie konanie nastal stav, že zákonnosť jeho väzby od 2. apríla 2021 do 18. augusta 2021 zostala založená len na uznesení špecializovaného súdu z 15. marca 2021, no len do 1. júla 2021. Keďže o väzbe možno rozhodovať len do budúcnosti, najvyšší súd po vrátení veci ústavným súdom nemohol rozhodovať o jeho väzbe za dobu minulú od 2. júla 2021 do 18. augusta 2021, a preto ho mal príkazom podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku prepustiť z väzby, keďže táto bola a je nezákonná pre neexistenciu rozhodnutia súdu o väzbe za dobu od 2. júla 2021 do 18. augusta 2021. Keďže tak najvyšší súd nepostupoval, prípisom z 24. novembra 2021 a tomu predchádzajúcim postupom došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru. Na tom nič nemení ani to, že po podaní obžaloby bolo rozhodnuté o jeho ponechaní vo väzbe, keďže okrem diskontinuity jej zákonnosti § 71 ods. 3 Trestný poriadok vyžaduje prísnejšie podmienky pre opätovné vzatie obvineného do väzby v tej istej veci.

III.2. Námetka porušenia základných práv prípisom najvyššieho súdu z 28. decembra 2021 a zo 17. januára 2021 a tomu predchádzajúcim postupom:

11. Podľa sťažovateľa po doručení nálezom ústavného súdu zo 16. decembra 2021 mal najvyšší súd pokračovať v tom štádiu trestného konania, ktoré bezprostredne predchádzalo vydaniu čiastočne zrušeného uznesenia najvyššieho súdu z 23. marca 2021, a to podľa § 362b ods. 1 Trestného poriadku, keď mal rozhodnúť o sťažnosti spoluobvineného [REDAKOVANÉ] proti uzneseniu špecializovaného súdu z 15. marca 2021. K tomu však zvyrazňuje, že nálezom zo 16. decembra 2021 bolo vyslovené, že uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základného právo spoluobvineného na zákonného sudcu, a ďalej vyvodzuje, že právo na rozhodnutie o zákonnosti väzby súdom zriadeným zákonom je inkorporované v práve na obhajobu, konkrétne

v práve robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky podľa § 34 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku, a to vrátane práva vzniesť námietku zaujatosti sudcu rozhodujúceho o väzbe podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku. Preto rozhodnutie o väzbe vrátane rozhodnutia o predĺžení lehoty jej trvania nezákonným sudcom v sebe implicitne obsahuje aj porušenie práva na obhajobu. Z toho sťažovateľ vyvodzuje, že najvyšší súd mal po vrátení veci zrušiť uznesenie špecializovaného súdu z 15. marca 2021 podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku bez vrátenia veci špecializovanému súdu, keďže toto uznesenie predstavovalo s jeho základným právom nesúladný zásah do jeho osobnej slobody.

12. Podľa sťažovateľa najvyšší súd viazaný právnym názorom nálezu zo 16. decembra 2021 mal povinnosť zrušiť uznesenie špecializovaného súdu z 15. marca 2021 z dôvodu porušenia práva spoluobvineného na zákonného sudcu, ktoré v sebe zahŕňa i právo na obhajobu podľa § 195 ods. 2 Trestného poriadku, a to nielen vo vzťahu k spoluobvinenému, ale aj vo vzťahu k nemu, pretože dôvod zrušenia (porušenie práva na obhajobu) prospieval aj sťažovateľovi bez ohľadu na to, že v čase rozhodovania najvyššieho súdu bolo uznesenie špecializovaného súdu z 15. marca 2021 v časti týkajúcej sa sťažovateľa právoplatné. Ak by bolo uznesenie špecializovaného súdu z 15. marca 2021 zrušené aj vo vzťahu k sťažovateľovi, zanikol by právny titul pozbavenia jeho osobnej slobody v období od 2. apríla 2021 do 18. augusta 2021 a najvyšší súd by ho mal prepustiť z väzby podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku, keďže väzba je nezákonná v dôsledku neexistencie súdneho rozhodnutia o väzbe za dobu od 2. apríla 2021 do 18. augusta 2021. Keďže tak najvyšší súd nepostupoval, jeho prípismi z 28. decembra 2021 a zo 17. januára 2021 a im predchádzajúcim postupom boli porušené jeho základné práva podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru.

IV.

13. V súvislosti so svojou väzbou bol sťažovateľ konfrontovaný s dvoma nálezmi ústavného súdu, ktorými bolo vyslovené porušenie základných práv jeho spoluobvinených, ktoré sa odlišovali v tom, že zatiaľ čo v náleze k spoluobvinenému [REDACTED] bolo uznesenie najvyššieho súdu zrušené s tým, že sa mu vracia na ďalšie konanie, v druhom náleze k spoluobvinenému [REDACTED] bolo uznesenie najvyššieho súdu zrušené v časti výrokov vzťahujúcich sa na tohto spoluobvineného s tým, že v zrušenej časti vracia sa mu na ďalšie konanie. Okrem toho v tomto druhom náleze bolo okrem vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 17 ústavy vyslovené porušenie aj základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, podľa ktorého nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

14. Ústavná sťažnosť je vo vzťahu k obojmu na nálezy ústavného súdu nadväzujúcim postupom a z toho vyplývajúcim prípisom zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

IV.1. K námietke porušenia základných práv prípisom najvyššieho súdu z 24. novembra 2021 a tomu predchádzajúcim postupom:

15. Nielen z konštatovaných rozdielov, ale aj z porovnania s predchádzajúcou rozhodovacou činnosťou ústavného súdu sťažovateľ dospieva k záveru, že nie je správny záver najvyššieho súdu o tom, že výroky o vyslovení porušenia základných práv rozhodnutím všeobecného súdu a zrušením tohto rozhodnutia všeobecného súdu sú neoddeliteľné. S takouto interpretáciou nemožno súhlasiť.

16. K zrušeniu rozhodnutia všeobecného súdu môže ústavný súd pristúpiť len vtedy, ak zistí porušenie základných práv toho či oného sťažovateľa. Nevyhnutým predpokladom zrušenia rozhodnutia všeobecného súdu je predchádzajúci záver o vyslovení porušenia základného práva konkrétneho sťažovateľa. Tak to vyplýva z čl. 127 ods. 2 ústavy, podľa ktorého ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené základné práva a zruší také rozhodnutie, a z § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorých ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli a akým rozhodnutím porušené. Ak rozhodnutím najvyššieho súdu boli porušené základné práva spoluobvineného ■■■■■ bolo nevyhnutné, aby ním úspešne porušením základného práva namietané rozhodnutie najvyššieho súdu bolo aj zrušené. Preto výrok o vyslovení porušenia základných práv rozhodnutím všeobecného súdu s výrokom zrušenia rozhodnutia všeobecného súdu sú neoddeliteľné. Ústavný súd nemôže zrušiť rozhodnutie všeobecného súdu, ktorým neboli porušené základné práva sťažovateľa. Preto je nesprávne izolované východisko sťažovateľa o tom, že nie je správny záver najvyššieho súdu o tom, že výroky o vyslovení porušenia základných práv rozhodnutím všeobecného súdu a zrušením tohto rozhodnutia všeobecného súdu sú neoddeliteľné. Práve naopak, záver najvyššieho súdu v namietanom prípise o neoddeliteľnosti výrokov nálezu ústavného súdu o vyslovení porušenia rozhodnutím všeobecného súdu a zrušením takéhoto rozhodnutia je správny, a to nielen v rovine čl. 127 ods. 2 ústavy, ale aj v rovine podústavného práva podľa § 133 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde.

17. Z toho, že v náleze zo 14. októbra 2021 nebolo explicitne vyjadrené, že zrušenie rozhodnutia o väzbe v súvislosti s ústavnou sťažnosťou spoluobvineného ■■■■■ sa vzťahuje len k tomuto spoluobvinenému, nemožno vyvodiť záver o tom, že sa vzťahovalo aj na sťažovateľa. Výrok rozhodnutia o zrušení rozhodnutia o väzbe nielen bezprostredne nasleduje, ale aj je neoddeliteľný od predchádzajúceho výroku, ktorým bolo vyslovené porušenie jeho základných práv. Je na akademickú, možno len lingvistickú úvahu, či tento výrok nemohol znieť v jednej vete i tak, že základné práva spoluobvineného rozhodnutím všeobecného súdu porušené boli a toto rozhodnutie sa zrušuje. Preto nie je správna argumentácia sťažovateľa, ktorá z nedostatku explicitného vyjadrenia dochádza k záveru, že vyslovenie porušenia základného práva rozhodnutím o väzbe je možné aj bez zrušenia rozhodnutia, čomu majú nasvedčovať nálezy, v ktorých ústavný súd zrušoval rozhodnutie o väzbe týkajúce sa viacerých obvinených, no obmedzil sa na jeho zrušenie len v časti týkajúcej sa sťažovateľa. To, že v týchto rozhodnutiach bolo explicitne vyjadrené, že zrušenie nálezom ústavného súdu sa týka len tých častí rozhodnutí, ktoré sa týkajú konkrétnych sťažovateľov, neznamená, že rovnaký následok nebol spôsobený aj nálezom ústavného súdu zo 14. októbra 2021, v ktorom obdobná obmedzujúca časť výroku absentovala.

18. V tejto súvislosti je nesprávne aj ďalšie východisko sťažovateľa, podľa ktorého najvyššiemu súdu neprináleží vykladať úmysel ústavného súdu a vzhľadom na materiálnu záväznosť nálezu je najvyšší súd jeho výrokmi viazaný, a ak sa zrušujúci výrok nálezu neobmedzí na zrušenie spoločného výroku týkajúceho sa viacerých osôb len vo vzťahu ku konkrétnej osobe, zrušuje sa výrok ako celok. K tomu treba uviesť, že výrok nálezu ústavného súdu ako súčasť textu nálezu nemožno vykladať izolovane bez súvisu s tým, v akej súvislosti bol tento výrok urobený. Prvá súvislosť je daná už len tým, že rozhodnutie ústavného súdu musí mať typický justičný textový prvok s názvom výrok, ktorému predchádzajú rovnaké typické justičné textové prvky ako záhlavie či štátny znak a ktorým po výroku nasleduje ďalšia takáto osobitná súčasť s titulom odôvodnenie. Výroky nálezu ústavného súdu ako každého iného súdu možno vykladať len v súvislosti s týmito predpísanými textovými prvkami. Subjektom, ktorý je povinný ich vykladať, je nepochybne všeobecný súd, vo vzťahu ku ktorému bolo vyslovené porušenie základných práv v záhlaví označeného sťažovateľa. Možno súhlasiť so sťažovateľom s tým, že najvyššiemu súdu neprináležalo vykladať úmysel ústavného súdu, no nemožno súhlasiť s tým, že vzhľadom na materiálnu záväznosť nálezu mu neprináležalo vykladať výroky ústavného súdu s ohľadom na záhlavie nálezu a jeho odôvodnenie.

19. Najvyšší súd v ústavnu sťažnosťou namietanom prípise z 24. novembra 2021 nevykladal úmysel ústavného súdu. V konečnom dôsledku ústavný súd ako orgán ochrany ústavnosti ani žiadne úmysly či motívy pri svojich rozhodnutiach nemá a len odôvodňuje správnosť svojich rozhodnutí o ústavných sťažnostiach, ktorých rozsahom a dôvodmi na strane jednej a ústavou na strane druhej je viazaný. Najvyšší súd ako subjekt viazaný nielen výrokom nálezu, ale predovšetkým nálezom ako celkom, len vykladal výroky nálezu ústavného súdu, a to v ich nevyhnutnej súvislosti, ktorá vyplynula či už vo vzťahu výrokov nálezu ústavného súdu k jeho spoluobvineným namietaného rozhodnutia o väzbe a vo vzťahu výrokov nálezu k jeho odôvodneniu, ktoré vyplynulo z toho, kto, v akom rozsahu a z akých dôvodov namietal porušenie svojich základných práv rozhodnutím najvyššieho súdu.

20. Preto je nesprávna redukujúca interpretácia sťažovateľa o tom, že najvyšší súd bol viazaný len výrokmi nálezu ústavného súdu bez ich vzťahu k tomu, koho porušenie základných práv a z akých dôvodov bolo vyslovené. Ide o nesprávny výklad § 362b ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého po doručení nálezu ústavného súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu alebo jeho časť, pokračuje orgán činný v trestnom konaní alebo súd v tom štádiu trestného konania, ktoré bezprostredne predchádzalo vydaniu zrušeného rozhodnutia, ak zákon alebo nález ústavného súdu neustanoví inak. Argumentácia najvyššieho súdu a z toho vyplývajúci záver v namietanom postupe a prípise o tom, že návrhu sťažovateľa na jeho prepustenie z väzby nemožno vyhovieť, keďže nálezom bolo aj jeho sa týkajúce rozhodnutie zrušené len v časti k spoluobvinenému, a nie vo vzťahu k nemu, je preto v rovine nevyhnutného vysporiadania s argumentáciou sťažovateľa správna, a to či už v rovine Trestného poriadku alebo v rovine potencionálneho porušenia základných práv sťažovateľa. Preto z namietaného postupu a prípisu najvyššieho súdu nemožno, a to vrátane jeho následkov spočívajúcich v neprepustení sťažovateľa z väzby, vyvodit' porušenie jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3, 4 dohovoru.

IV.2. K námietke porušenia základných práv prípismi najvyššieho súdu z 28. decembra 2021 a zo 17. januára 2021 a tomu predchádzajúcim postupom:

21. Námietka porušenia základných práv prípismi najvyššieho súdu z 28. decembra 2021 a zo 17. januára 2021 a tomu predchádzajúcim postupom je výsledkom extenzie výkladu následkov nálezu ústavného súdu nad rámec rozumne prijateľnej interpretácie podústavného práva. Konkrétne § 362b ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého po doručení nálezu ústavného súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu alebo jeho časť, pokračuje orgán činný v trestnom konaní alebo súd v tom štádiu trestného konania, ktoré bezprostredne predchádzalo vydaniu zrušeného rozhodnutia, ak zákon alebo nález ústavného súdu neustanoví inak a § 195 ods. 2 Trestného poriadku, podľa ktorého ak zmení nadriadený orgán uznesenie v prospech obvineného z dôvodu porušenia jeho práva na obhajobu a je to na prospech aj niektorému spoluobvinenému, zmení uznesenie aj v prospech tohto spoluobvineného.

22. Nález ústavného súdu výslovne stanovil, že rozhodnutie najvyššieho súdu sa zrušuje len vo vzťahu k spoluobvinenému sťažovateľa, a preto z neho nemožno vyvodit', že sa rozhodnutie najvyššieho súdu zrušuje aj vo vzťahu k sťažovateľovi. Ďalšia argumentácia sťažovateľa nie je označením toho ustanovenia zákona, ktoré by malo viesť k tomu, že následkom nálezu ústavného súdu je aj zrušenie rozhodnutia najvyššieho súdu vo vzťahu k sťažovateľovi. Ide o ničím nepodloženú extenziu významu rozhodnutia ústavného súdu vo vzťahu k spoluobvinenému aj na sťažovateľa, no nie v dôsledku iného ustanovenia zákona tak, ako to ustanovuje § 362b ods. 1 Trestného poriadku, ale v dôsledku sťažovateľovej interpretácie čl. 48 ods. 1 ústavy, ktorej nasleduje znova interpretácia podústavného práva. Podľa tejto interpretácie zárukami základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy sú v trestnom procese práva obvineného podľa § 34 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku, podľa ktorej obvinený môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky, a podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku, podľa ktorého o vylúčení z dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku na základe námietky vznesenej niektorou zo strán rozhoduje orgán, ktorého sa tieto dôvody týkajú.

23. K tomu však treba uviesť, že dôvodom vyslovenia porušenia základných práv spoluobvineného sťažovateľa nebolo to, že by v jeho väzobnej veci rozhodol vylúčený sudca podľa § 31 Trestného poriadku, teda sudca, ktorý by nespĺňal predpoklady nestrannosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ale to, že v jeho veci rozhodol sudca, ktorý nebol určený podľa rozvrhu práce, teda sudca, ktorého rozhodovanie nebolo v súlade s právom spoluobvineného sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 1 ústavy. Z toho, že vo veci sťažovateľa rozhodoval sudca neurčený správne podľa rozvrhu práce, nemožno vyvodit' to, že sťažovateľovi bolo upreté právo na obhajobu či už v rovine jeho základného práva na obhajobu alebo vo význame podľa § 195 ods. 2 v nadväznosti na § 34 ods. 1 druhú vetu, § 32 ods. 3 a § 31 Trestného poriadku.

24. Argumentácia sťažovateľa celkom nesprávne rozširuje interpretáciu § 362b ods. 1 Trestného poriadku nadbytočným a z hľadiska systematického výkladu nesprávnym prístupom. Ustanovenie § 362b ods. 1 Trestného poriadku bez potreby jeho rozširovania obsahuje normu, ktorej podstatou je spätná obnova procesného stavu v jeho štádiu, ktoré bezprostredne predchádzalo vydaniu zrušeného rozhodnutia. Nálezom ústavného súdu zo 16. decembra 2021 bolo rozhodnuté, že uznesenie najvyššieho súdu z 23. marca 2021 sa v časti výrokov vzťahujúcich

sa na spoluobvineného sťažovateľa ■■■■■ zrušuje a vec sa mu v zrušenej časti vracia na ďalšie konanie. Preto následkom nálezu ústavného súdu bolo to, že najvyšší súd sa vo vzťahu k rozhodovaniu o väzbe spoluobvineného ■■■■■ ocitol spätne v štádiu trestného konania pred rozhodnutím, ktorým rozhodoval o väzbe tohto spoluobvineného, keď rozhodoval o jeho sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu. Z toho plynie aj nevyhnutný následok spočívajúci v tom, že najvyšší súd sa musel vysporiadať s týmto opravným prostriedkom novým rozhodnutím vo vrátenom konaní, v ktorom rozhodoval o sťažnosti spoluobvineného ■■■■■

25. V takomto náleze ústavného súdu obnovenom konaní však najvyšší súd znova môže rozhodnúť len v rámci tých právomocí, ktoré mu vyplývajú z § 192 až § 195 Trestného poriadku, keď, viazaný právnym názorom ústavného súdu, musí podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmať správnosť napadnutých výrokov a konanie, ktoré im predchádzalo, pričom je zrejmé, že v prípade rozhodnutia o predĺžení lehoty trvania väzby nebudú dodržané lehoty podľa § 192 ods. 4 Trestného poriadku. Podľa § 192 ods. 2 Trestného poriadku však stále musí dodržať to, že ak sa týka sťažnosť len niektoej z viacerých osôb, o ktorých sa rozhodlo tým istým uznesením, preskúma len správnosť výrokov týkajúcich sa tejto osoby. Aplikácia týchto noriem podústavného práva je zrejmá aj z odôvodnenia nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 367/2021-107 zo 16. decembra 2021, v ktorom je explicitne vyjadrené, že v tejto situácii iné rozhodnutie najvyššieho súdu po vrátení veci ako zrušenie uznesenia špecializovaného súdu z 15. marca 2021 podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku bez vrátenia veci špecializovanému súdu neprichádza do úvahy, keďže zrušenie tohto rozhodnutia je nevyhnutným predpokladom na to, aby si sťažovateľ mohol podľa podústavného práva uplatniť prípadné ďalšie nároky z dôvodu nezákonného pozbavenia osobnej slobody. Z tohto vyplýva jasný a záväzný právny názor ústavného súdu k tomu, ako sa najvyšší súd svojím rozhodnutím má vysporiadať na strane jednej s náleze ústavného súdu a na strane druhej, že v dôsledku zrušenia uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k spoluobvinenému ■■■■■ treba znova rozhodnúť o jeho sťažnosti proti uzneseniu špecializovaného súdu z 15. marca 2021. V tejto súvislosti treba uviesť, že rozhodnutie, ktorým najvyšší súd podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku len zruší rozhodnutie špecializovaného súdu o predĺžení väzby, v žiadnom prípade nemožno vnímať ako rozhodnutie, ktorým by sa väzba sťažovateľa posudzovala so spiatocnými účinkami v tom zmysle, že by sa spätne legitimizovala. Práve naopak, zrušenie rozhodnutia špecializovaného súdu najvyšším súdom podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku je len nevyhnutným deklarováním ústavnoprávneho záveru o porušení základných práv spoluobvineného ■■■■■ v rovine aplikácie podústavného práva tak, aby mu bolo umožnené, aby v tejto rovine podústavného práva mohol dosiahnuť odškodnenie podľa čl. 5 ods. 5 dohovoru.

26. Z uvedeného je zrejmé, že nielen vo vzťahu k spoluobvinenému ■■■■■ a už vôbec nie vo vzťahu k sťažovateľovi nemožno z nálezu ústavného súdu zo 16. decembra 2021 vyvodit' žiadny právny názor o tom, že po vrátení veci na ďalšie konanie sa malo postupovať podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku. Ústavný súd sa zrozumiteľne vyjadril tak, že o sťažnosti spoluobvineného ■■■■■ treba rozhodnúť mimo rámca § 76 ods. 3 Trestného poriadku tak, že vo vzťahu k nemu bude uznesením podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku zrušené rozhodnutie špecializovaného súdu z 15. marca 2021 o predĺžení jeho väzby, a to bez vrátenia veci špecializovanému súdu. Preto rovnako nemožno dospieť k záveru, že by ústavnou sťažnosťou namietané pripisy najvyššieho súdu z 28. decembra 2021 a zo 17. januára 2022, ktorých podstatou

bol záver o tom, že nález ústavného súdu zo 16. decembra 2021 nemôže byť dôvodom na prepustenie sťažovateľa z väzby podľa § 76 ods. 3 Trestného poriadku, viedli k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu